

แบบรายงานการตรวจราชการระดับจังหวัดชัยภูมิ ครั้งที่ 1 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

คณะที่ 1 ส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคเป็นเลิศ (promotion & prevention excellence)

หัวข้อ พัฒนาคุณภาพชีวิตคนไทยทุกกลุ่มวัย(ด้านสุขภาพ) ร้อยละเด็กกลุ่มอายุ 0-12 ปีฟันดีไม่มีผุ

จังหวัดชัยภูมิ เขตสุขภาพที่ 9 ตรวจราชการวันที่ 6-8 กุมภาพันธ์ 2562

1. ประเด็นการตรวจราชการ

- การดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพป้องกันโรคในช่องปากเพื่อให้เด็กปราศจากฟันผุมีการดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่องมีการถ่ายทอดนโยบายแนวทางการดำเนินงานทันตสาธารณสุขทั้งในกลุ่มเด็กปฐมวัยและกลุ่มเด็กวัยเรียนโดยมีรายละเอียดของกิจกรรมที่ต้องดำเนินงานทั้งในส่วนของงานบริการ, งานส่งเสริมป้องกัน กิจกรรมและมาตรการสำคัญในแต่ละจุดบริการทั้งใน ANC คุณภาพ, WBC คุณภาพ, ศพด.คุณภาพ และในโรงเรียนประถมศึกษา บูรณาการกับงานตามกลุ่มวัยและเน้นหนักในพื้นที่ รพ.สต.เนื่องจากเป็นส่วนที่มีทันตบุคลากรยังไม่ครอบคลุม
- การควบคุมโรคในช่องปากและลดการสูญเสียฟัน ได้จัดทำแผนงานโครงการส่งเสริมป้องกันทันตสุขภาพทุกกลุ่มวัยโดยในกลุ่มเด็กปฐมวัยเน้นการดำเนินงานต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมาในเรื่องของการประเมินความเสี่ยงในกลุ่มเด็กที่มารับบริการในคลินิกเด็กดี พัฒนาระบบการเก็บข้อมูล มีข้อมูลเด็กในพื้นที่ ที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคฟันผุในระดับต่างๆ และการติดตามปรับพฤติกรรมเพื่อลดความเสี่ยงต่อการสูญเสียฟันในกลุ่มเด็กปฐมวัย ส่งเสริมป้องกันและควบคุมการลุกลามของโรคฟันผุด้วย SMART เทคนิคในศูนย์เด็กเล็กนาร่อง 16 แห่ง ส่วนของการทำงานในโรงเรียนประถมศึกษา มีกิจกรรมแปรงฟันคุณภาพประถมศึกษานาร่อง และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้นำเสนอผลงานเพื่อพัฒนารูปแบบการดำเนินงานที่ช่วยในการควบคุมโรคและลดการสูญเสียฟันแท้ในกลุ่มเด็ก 12 ปี ขยายความครอบคลุมสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อทันตสุขภาพในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนประถมศึกษา สนับสนุนให้ดำเนินงานโรงเรียนปลอดน้ำอัดลมและขนมกรุบกรอบ กระตุ้นการจัดบริการทันตกรรมให้ครอบคลุมโรงเรียนประถมศึกษาทุกแห่ง การทำเคลือบหลุมร่องฟันในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1 ตามเป้าหมาย รวมทั้งการจัดหาโรงเรียนเครือข่ายเด็กไทยฟันดี เพื่อเข้าร่วมการคัดเลือกระดับเขต

2. สถานการณ์สภาวะช่องปากและพฤติกรรม

กลุ่มอายุ	สภาวะทันตสุขภาพ	จังหวัด		
		2559	2560	2561
18 เดือน	ร้อยละเด็กปราศจากฟันผุ	96.59	97.34	97.01
	ร้อยละเด็กได้รับการแปรงฟัน	90	-	-
3 ปี	ร้อยละเด็กปราศจากฟันผุ	51	57.2	56.2
6 ปี	ร้อยละเด็กปราศจากฟันผุในฟันน้ำนม	-	-	-
	ร้อยละเด็กปราศจากฟันผุในฟันถาวร	93.2	94.44	93.65
12 ปี	ร้อยละเด็กปราศจากฟันผุในฟันถาวร	49.7	54.2	52.1
	ร้อยละเด็กฟันดีไม่มีผุ	62.7	72.1	64.8
	ร้อยละเด็กมีสภาวะเหงือกอักเสบ	25.5	46.2	20.1
	ร้อยละเด็กแปรงฟันก่อนนอนทุกวัน	53.2	69.7	-

หมายเหตุ กลุ่มอายุ 18 เดือนและ 6 ปีเป็นข้อมูลจาก HDC

จากข้อมูลการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพประจำปีจังหวัดชัยภูมิใน 3 กลุ่มอายุ ย้อนหลัง 3 ปี พบว่าใน กลุ่มเด็ก 3 ปี มีแนวโน้มทรงตัวใกล้เคียงปีที่ผ่านมาแม้จะมีข้อมูลปราศจากฟันผุลดลงร้อยละ 1 ส่วนในกลุ่มเด็กอายุ 12 ปีมีแนวโน้มความชุกการเกิดโรคฟันผุที่เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากปีที่ผ่านมา ซึ่ง ในกลุ่มเด็ก 0-12 ปีได้มีการดำเนินโครงการที่จะควบคุมโรคฟันผุอย่างต่อเนื่องทั้งการให้บริการทันตกรรม กิจกรรมส่งเสริมทันตสุขภาพในรูปแบบต่างๆ

3. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ (ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการตรวจติดตามที่จำเป็นในแต่ละประเด็น)

ลำดับ	ตัวชี้วัด	รายการข้อมูล	เมืองชัยภูมิ	บ้านเขว้า	คอนสวรรค์	เกษตรฯ	หนองบัวแดง	จัตุรัส	บ้านเหลียง	หนองบัวระ	เทพสถิต	ภูเขียว	บ้านแท่น	แก่งศรี	คอนสาร	ภาคชุมพล	เนินสง่า	ชัยใหญ่	ภาพรวม
1.กลุ่มอายุ 0-2ปี																			
1.	ร้อยละของ เด็ก 0-2 ปี ผู้ปกครอง ได้รับการฝึก แปรงฟันโดย ลงมือปฏิบัติ	เป้าหมาย	2,900	1013	911	2,297	2,315	1,382	872	777	1,643	2,410	885	1,750	1,341	708	595	314	22,113
		ผลงาน	1,150	426	502	349	374	701	365	243	504	947	348	728	534	229	137	48	7,585
		อัตรา / ร้อยละ	39.66	42.05	55.10	15.19	16.16	50.72	41.86	31.27	30.68	39.29	39.32	41.60	39.82	32.34	23.03	15.29	34.30
2.	ร้อยละของ เด็ก 0-2 ปี เคลือบ/ทา ฟลูออไรด์ เฉพาะที่	เป้าหมาย	2,900	1013	911	2,297	2,315	1,382	872	777	1,643	2,410	885	1,750	1,341	708	595	314	22,897
		ผลงาน	922	299	293	209	244	450	316	182	375	941	286	465	361	173	104	54	5,674
		อัตรา / ร้อยละ	31.79	29.52	32.16	9.10	10.54	32.56	36.24	16.62	22.82	39.05	32.32	26.57	26.92	24.44	17.48	17.20	25.66

ข้อมูลจาก HDC วันที่ 21 มกราคม 2562

วิเคราะห์ผลการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานในกลุ่มเด็ก 0-2 ปี ร้อยละของเด็ก 0-2 ปี ผู้ปกครองได้รับการฝึกแปรงฟัน โดยลงมือปฏิบัติ ในภาพรวมของจังหวัดเฉลี่ยร้อยละ 34.30 ร้อยละของเด็ก 0-2 ปีเคลือบ/ทาฟลูออไรด์เฉพาะที่ ในภาพรวมของจังหวัดเฉลี่ยร้อยละ 25.66 โดยมีเป้าหมายไม่น้อยกว่าร้อยละ 50

4

ลำดับ	ตัวชี้วัด	รายการข้อมูล	เมืองชัยภูมิ	บ้านขมิ้น	คอนสวรรค์	เกษตรรา	หนองบัวแดง	จัตุรัส	ป่าหนึ่ง	หนองบัวระ	เทพสถิต	ภูเขียว	บ้านแทน	แก่งคร้อ	คอนสาร	ภักดีชุมพล	เนินสง่า	ชัยใหญ่	ภาพรวม
2.กลุ่มอายุ 3-5 ปี																			
1.	ร้อยละของเด็ก 3-5 ปี ได้รับการตรวจสุขภาพช่องปาก	เป้าหมาย	3,999	1,140	1,143	2,702	3,117	1,587	1,337	1,062	1,937	2,999	1,059	2,313	1,576	973	695	518	28,157
		ผลงาน	1,131	339	487	391	378	648	427	346	314	1,045	300	575	381	142	58	44	7,006
		อัตรา / ร้อยละ	28.28	29.74	42.61	14.47	12.13	40.83	31.94	32.58	16.21	34.84	28.33	24.86	24.18	14.59	8.35	8.49	24.88
2.	ร้อยละของเด็ก 3-5 ปี เคลือบ/ทาฟลูออไรด์เฉพาะที่	เป้าหมาย	3,999	1,140	1,143	2,702	3,117	1,587	1,337	1,062	1,937	2,999	1,059	2,313	1,576	973	695	518	28,157
		ผลงาน	1,415	382	284	386	392	571	305	281	340	967	204	411	389	73	60	36	4,467
		อัตรา / ร้อยละ	35.38	33.51	24.85	14.29	12.58	35.98	22.81	26.46	17.55	32.24	19.26	17.77	24.68	7.50	8.63	6.95	23.07

3.	ร้อยละของ ศพด.มี กิจกรรม แปรงฟันหลัง อาหาร กลางวันทุก วันด้วยยาสี ฟันผสม ฟลูออไรด์	เป้าหมาย	42	33	15	19	35	31	11	17	23	58	13	25	40	9	9	12	12	100		
		ผลงาน	42	33	15	19	35	31	11	17	23	58	13	25	40	9	9	100	100	100	100	
		อัตรา / ร้อยละ	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

ข้อมูล 1, 2 จาก HDC วันที่ 21 มกราคม 2562 ข้อมูล 3 จากการรายงานของอำเภอ

วิเคราะห์ผลการดำเนินงาน ผลการดำเนินงานในกลุ่มเด็ก 3-5 ปี เน้นกิจกรรมบริการด้านส่งเสริมทันต

สุขภาพในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และบูรณาการในงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคุณภาพ ร้อยละของเด็ก 3-5 ปีได้รับ

การตรวจสุขภาพช่องปากภาพรวมจังหวัดร้อยละ 24.88 ร้อยละของเด็ก 3-5 ปีเคลือบ/ทา

ฟลูออไรด์เฉพาะที่ ภาพรวมจังหวัดร้อยละ 23.07 อำเภอมีการดำเนินงานทุกแห่ง

ลำดับ	ตัวชี้วัด	รายการ ข้อมูล	เมืองชัยภูมิ	บ้านเขว้า	คอนสารศรี	เกษตรฯ	หนองบัวแดง	จัตุรัส	บ้านหนอง	หนองบัวระ	เทพสถิต	ภูเขียว	บ้านแท่น	แก่งคร้อ	คอนสาร	ภักดีชุมพล	เนินสง่า	ซับใหญ่	ภาพรวม
3.กลุ่มอายุ 12 ปี																			
1.	ร้อยละของ เด็กอายุ 6 ปี ได้รับการ เคลือบหลุม ร่องฟัน	เป้าหมาย	1,573	449	436	1,006	1,232	650	477	342	786	1,138	430	832	623	388	283	183	10,828
		ผลงาน	78	10	29	54	69	87	34	105	61	66	9	38	4	0	0	0	688
		อัตรา / ร้อยละ	4.96	2.23	6.65	5.37	5.60	6.15	18.24	9.94	13.36	5.36	15.35	1.08	6.10	1.03	1.41	0	6.35

2.	ร้อยละ ของเด็กอายุ 6-12 ปี ได้รับ บริการ ทันตกรรม	เป้าหมาย	81,120	19,630	24.20
			1,338	87	6.50
			2,035	229	11.25
			2,808	743	26.46
			4,492	1,080	24.04
			6,563	973	14.83
			3,154	530	16.80
			8,844	3,626	41.00
			5,951	1,336	22.45
			2,794	1,206	43.16
3.	ร้อยละของ โรงเรียน ปลอด น้ำอัดลม ลูกอม ขนม กรุบกรอบ และเครื่องดื่ม ที่มีส่วนผสม ของน้ำตาล เกิน 5 %	เป้าหมาย	713	537	75
			15	15	100
			16	15	94
			20	7	37
			40	23	70
			63	58	92
			32	32	100
			74	59	97
			49	43	87
			31	14	82
39	29	91			
49	39	87			
61	10	97			
64	55	98			
34	16	80			
35	31	89			
91	91	100			

ข้อมูล 1, 2 จาก HDC วันที่ 21 มกราคม 2562 ข้อมูล 3 จากรายงาน ทส. 003ระดับจังหวัด ครั้งที่1
ปี การศึกษา 2561

6

วิเคราะห์ผลการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานในกลุ่มเด็ก 12 ปี การเคลือบหลุมร่องฟัน ร้อยละของเด็กอายุ 6 ปี ได้รับการเคลือบ
หลุมร่องฟัน ภาพรวมจังหวัดชัยภูมิร้อยละ 6.35 ผลงานค่อนข้างต่ำเนื่องจากการจัดบริการเป็นการดำเนินงาน
ตามปีการศึกษาเริ่มดำเนินการช่วงเปิดเทอมคือเดือนพฤษภาคมและสิ้นสุดการดำเนินงานออกให้บริการใน
โรงเรียนประถมศึกษาก่อนสิ้นสุดปีงบประมาณ ทำให้ผลงานในช่วงเวลานี้จะค่อนข้างน้อยและการดำเนินงาน
จะให้บริการในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เป็นเด็กอายุ 6-7 ปี แต่การดึงข้อมูลจะนับเฉพาะอายุ 6 ปี ทำให้ผล
งานใน HDC จะน้อยกว่าการให้บริการจริง และร้อยละของเด็กอายุ 6-12 ปี ได้รับบริการทันตกรรม ภาพรวม
จังหวัดชัยภูมิร้อยละ 24.20

4. ผลการดำเนินงาน รอบ 3 เดือน (ตค.61-ธ.ค.62)

เกณฑ์การประเมิน	ผลการดำเนินงาน
-ร้อยละ เด็ก 6-12 ปีได้รับบริการทันตกรรม	-เด็ก 6-12 ปีได้รับบริการทันตกรรม ร้อยละ 24.20
(เกณฑ์ร้อยละ 45)	-ประชุมชี้แจงนโยบายแก่ CUP
	-อำเภอจัดทำกิจกรรมควบคุมโรคฟันผุตาม setting

5. สรุปประเด็นสำคัญที่เป็นความเสี่ยงต่อการทำให้การขับเคลื่อนนโยบายหรือการดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จ

1. การประสานงานและความร่วมมือของโรงเรียนในแต่ละพื้นที่
2. จำนวนทันตบุคลากรและการกระจายทันตบุคลากรยังไม่ครอบคลุมพื้นที่
3. ทักษะการดำเนินงานของทันตบุคลากรในด้านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทั้งในเรื่องของการบริโภค

อาหารหวาน พฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพ

4. รูปแบบการดำเนินงานแบบบูรณาการที่ไม่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม
5. งบประมาณในบางพื้นที่ไม่เพียงพอ ซึ่งพบว่าในบางกิจกรรมในโรงเรียนประถมศึกษายังทำได้ไม่ครอบคลุมและขาดการติดตามที่ต่อเนื่องในระดับพื้นที่

6.ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ปัญหา/อุปสรรค/ปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุวัตถุประสงค์	ข้อเสนอแนะที่ให้ต่อหน่วยผู้ตรวจ
1. จำนวนทันตบุคลากรไม่เพียงพอ อาจจะเน้นการให้บริการมากกว่างานส่งเสริมป้องกันเพื่อให้ผ่านตัวชี้วัด ภาระงานมากโดยเฉพาะทันตภิบาลใน	เพิ่มศักยภาพของบุคลากร, เพิ่มค่าตอบแทน

รพ.สต.มีภาระงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย	
2. ปัญหาด้านการจัดการ - ด้านวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ - การเดินทางเพื่อออกปฏิบัติงาน(รถคนขับรถ, สภาพพื้นที่ที่เข้าถึงยาก)	<ul style="list-style-type: none"> • มีแผนงานที่ชัดเจน • จัดรูปแบบงานให้เหมาะสมกับงบประมาณที่ได้รับ
3. เรื่องการบันทึกข้อมูล ปัญหาการส่งรายงาน	
4.ความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของโรงเรียนและชุมชนในแต่ละพื้นที่แตกต่างกัน	ควรมีนโยบายร่วมกันในระดับกระทรวงในการบูรณาการทำงานในกลุ่มเด็กวัยเรียนที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม
5. งบประมาณในบางพื้นที่ไม่เพียงพอ	การจัดงบประมาณด้านงานส่งเสริมป้องกันจากส่วนกลางมาโดยเฉพาะ

7. ข้อเสนอแนะต่อนโยบาย/ต่อส่วนกลาง/ต่อผู้บริหาร/ต่อระเบียบกฎหมาย

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งระดับกระทรวงศึกษา กระทรวงสาธารณสุข ท้องถิ่นควรมี นโยบาย มาตรการให้ปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน รวมถึงชุมชน ผู้ปกครอง ควรตระหนักให้ความสำคัญเรื่องทันตสุขภาพของเด็ก โดยเฉพาะนโยบายควบคุมการขายน้ำหวานและขนมกรุบกรอบในโรงเรียนประถมศึกษา

8. นวัตกรรม

- ไม่มี-

ผู้รายงาน นางสาวฐิติญา สิทธิวงศ์

ตำแหน่ง ทันตแพทย์ชำนาญการพิเศษ

วันที่ 21 มกราคม 2562

โทร 044-811691-4 tity2020@yahoo.com